

РЕШЕНИЕ

№ 169

гр. Силистра, 22.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – СИЛИСТРА в публично заседание на двадесет и втори февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Мария Н. Петрова

при участието на секретаря Х. К. Д.
като разглежда докладваното от Мария Н. Петрова Гражданско дело № 20223420100940 по описа за 2022 година

Постъпила е искова молба от К. И. Г. против „Кеш Кредит Мобайл“ ЕАД и против „Кредит гаранция“ ЕООД, в която ищцата твърди, че на 27.09.2019 г. в качеството си на заемател сключила с първия ответник договор № 3-1-10272-201668 за потребителски кредит тип „кредитна линия № 100188769“, по силата на който ☐ бил предоставен заем в размер на 2000 лв., който тя се задължила за върне на 18 месечни вноски в срок до 27.03.2021 г. заедно с уговорената възнаградителна лихва в размер на 36 % годишно и при уговорен годишен ГПР в размер на 50 %. В чл. 1, ал. 2 от договора за кредит страните се споразумели, че в петдневен срок от неговото сключване кредитополучателят следва да предостави обезпечение – поръчители, отговарящи на конкретни посочени в ОУ критерии, одобрено от кредитора дружество - поръчител, или банкова гаранция. В изпълнение на това свое задължение ищцата сключила с втория ответник договор за възлагане на поръчителство от 27.09.2019 г., по силата на който това дружество се задължило да отговаря за задълженията ѝ по договора за кредит срещу възнаграждение в размер на 69,58 лв. месечно.

Счита, че договора за кредит е нищожен, тъй като клаузата за заплащане на възнаградителна лихва в размер на 36 % противоречи на добрите нрави поради високия си размер, надхвърлящ трикратния размер на законната лихва, поради което счита за нищожна клаузата, в която същата е уговорена, а заедно с нея и целия договор за кредит поради неговия възмезден характер. Счита, че договорът е нищожен и поради неспазването на чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК (по всяка вероятност визира чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК), тъй като в него не бил посочен действителния размер на ГПР, който следвало да включва и възнаграждението към поръчителя, което също представлявало разход по кредита (по този начин кредиторът

използвал спрямо клиента си „заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл. 68д, ал. 1, т. 1 ЗЗП). Отделно от това в стандартния европейски формуляр било посочено, че договорът за кредит ще бъде сключен при ГПК от 42,58 %, докато впоследствие в него залегнал друг процент на ГПК, което сочело, че първоначално предоставената на клиента информация се оказала невярна и с получаването □ той бил лишен от възможността да прецени действителните икономически последици от поетото задължение.

Тъй като договорът за поръчителство имал акцесорен характер, той също се явявал нищожен поради нищожността на обезпечения договор за кредит, а освен това и на собствено основание. Счита, че договорът за поръчителство следвало да бъде съглашение между кредитора и поръчителя, а самият длъжник нямал законен интерес от учредяването на обезпечение, поради което сключен от него договор за поръчителство би бил лишен от правно основание. Счита, че уговорката за заплащане на възнаграждение за поръчителството противоречала на добрите нрави и внасяла неравноправие в кредитното правоотношение, тъй като при този договор длъжникът не получавал никаква престаия. Отделно от това чл. 16 от ЗПК (и Директива 2008/48) изисквали от кредитора да извърши оценка за платежоспособността на длъжника преди отпускането на кредита, поради което клауза за заплащане на възнаграждение за поръчителството прехвърляла риска от неизпълнението на това задължение на финансовата институция върху самият длъжник, чийто дълг по този начин нараствал и увеличавал риска от достигане на свръхзадлъжнялост.

Поради изложените причини ищцата моли съда да признае за установено, че сключеният договор за кредит е недействителен поради противоречието му със закона, както и че договорът за възлагане на поръчителство също е нищожен като лишен от правно основание, поради противоречието му с добрите нрави, като уговорен неравноправно в ущърб на потребителя, поради нищожността на обезпечения договор за кредит и поради разсрочване на задължението за заплащане на възнаграждението за поръчителството. Поради нищожността на договора за кредит претендира възстановяване на недължимо платената от нея възнаградителна лихва в размер на 47,27 лв. Моли да □ бъдат присъдени направените по делото разноски.

Предявените иски са с правно основание чл. 26, ал. 1 и 2 ЗЗД и чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

Ответникът „Кеш Кредит Мобайл“ ЕАД изразява становище, че предявените иски са неоснователни, тъй като сключеният договор за кредит отговаря на чл. 11, т. 9 и 10 ЗПК, както и на всички изисквания на действащото законодателство, а клаузата за лихва не противоречи на добрите нрави, тъй като съответства на ограничението по чл. 19, ал. 4 ЗПК. Счита, че ГПР в договора и изчислен по правилата на Приложение № 1 към ЗПК и включва само разходите по кредита, които са били известни на кредитора към момента на сключването му съобразно изискването на §1, т. 1 ДП към ЗПК, а не бъдещи разходи за поръчител, каквито не е било сигурно, че действително ще бъдат предприети.

Изтъква съществуването на разлика между правните последици от заблуждаващата търговска практика по смисъла на чл. 68д, ал. 1, т. 1 ЗЗП (представляваща подвид на

нелоялна търговска практика) и неравноправна договорна клауза, като първата предполагала валиден договор, който потребителят бил в правото си да развали, а неравноправната клауза била третирана от ЗЗП като нищожна. Счита, че оценката на кредитоспособността на длъжника няма нищо общо с изискването за обезпечаване на договора за кредит и твърди, че дружеството е извършило такава преценка, която в конкретния случай се оказала правилна и адекватна.

При отхвърляне на иска претендира направените по делото разноски.

В предоставения му от закона срок ответникът „Кредит гаранция“ ЕООД изразява становище за неоснователност на иска, тъй като сключеното между него и ищеца споразумение, не представлявало договор за поръчителство, а имало характер на договор за поръчка, чрез който ищецът му възложил срещу възнаграждение да се задължи солидарно по процесния кредит, поради което доводите за сключването му при липса на право основание били неправилни.

След като прецени представените по делото доказателства, съдът прие за установено следното:

По делото е представен договор за потребителски кредит тип кредитна линия от 27.09.2019 г., от който е видно, че ответникът „Кеш Кредит Мобайл“ ЕАД в качеството си на кредитодател осигурил на ищцата в качеството на кредитополучател кредитен лимит в размер на 2000 лв., който кредитополучателят имал право да усвоява и погасява многократно изцяло или частично, след оценка на неговата кредитоспособност преди всяко ново искане за усвояване. Длъжникът се задължил да върне предоставения кредит на вноски съгласно погасителен план, уговорен за всяка усвоена сума, ведно с възнаградителна лихва за неговото ползване в размер на 36 % на годишна база и ГПП в размер на 50 %. Процесният договор изпълнява характеристиките на договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9, ал. 1 ЗПК, който гласи, че това е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне.

Чрез чл. 1, ал. 2 от договора кредитополучателят се ангажирал в петдневен срок от одобреното искане за усвояване да осигури обезпечение на задълженията си чрез поръчителството на две физически лица, наети на безсрочен трудов договор с минимално брутно месечно възнаграждение в размер на 1500 лв., одобрено от кредитодателя дружество – поръчител или неотменима и безусловна банкова гаранция от одобрена от кредитодателя банка. Страните съгласували погасителен план за връщането на първоначално усвоената сума по кредита в размер на 2000 лв., като предвидили, че сумата ще бъде възстановена на 18 равни месечни вноски в размер на 145,42 лв. всяка една, включващи главница и

договорна лихва. В изпълнение на задължението си за обезпечаване на кредита ищцата сключила договор за възлагане на поръчителство с втория ответник, който се ангажирал да отговаря солидарно за всички задължения на клиента си при условията и за срока на договора за кредит срещу заплащане на месечно възнаграждение в размер на 69,58 лв. за период от 18 месеца. Въз основа на този договор между двамата ответници бил сключен договор за поръчителство от 02.10.2019 г., чрез който „Кредит гаранция“ ЕООД се задължило да отговаря спрямо кредитодателя за изпълнение на задълженията на ищцата по процесния договор за кредит. По делото не е спорно, че предоставеният кредитен лимит е усвоен от кредитополучателя, както и че същият е погасен от него предсрочно на 21.10.2019 г., като за ползването му е начислена и заплатена от длъжника договорна лихва в размер на 47,27 лв.

Чл. 19, ал. 1 ЗПК гласи, че годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит, а според §1, т. 1 ДР към ЗПК "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК ГПР не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България; същевременно чл. 19, ал. 5 ЗПК определя като нищожни клаузи в договор, надвишаващи определените по ал. 4 максимални размери на ГПР, а чл. 21, ал. 1 ЗПК - всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон.

В тази връзка съдът не споделя довода на ищцата за нищожност на договора за кредит поради уговарянето на възнаградителна лихва в размер, надвишаващ трикратния размер на законната такава. В конкретния случай размерът на договорната лихва (36 % на годишна база) е съобразен със законовото ограничение по чл. 19, ал. 4 ЗПК, поради което клаузата за нейното начисляване не би могла да противоречи на общоприети етични и морални норми, тъй като същите са съобразени от законодателя при създаването на правната норма и не могат да служат като основание за неприлагането на последната. Конкретната стойност на възнаградителната лихва е въпрос на индивидуално договаряне между страните в рамките на предписания от закона предел на морална допустимост, който не би могъл да се стеснява допълнително от съда по нравствени критерии, които законодателят при приемането на закона вече е съобразил.

В конкретния случай дължимото от ищцата възнаграждение по договора за възлагане на поръчителство представлява разход по кредита, тъй като има за цел осигуряване на обезпечение по него, което обезпечение се явява задължително условие за неговото отпускане. Видно е, че този разход не е включен в ГПР, тъй като последният е определен на 50 %, а прибавянето на възнаграждението за осигуряване на поръчител към договорната лихва от 36 % годишно при всички случаи обуславя надхвърлянето на този процент. Съдът не споделя становището на първия ответник, че възнаграждението за осигуряване на поръчител представлява разход по кредита, неизвестен за него към момента на сключване на договора, тъй като към момента на усвояването на сумата кредиторът е бил информиран за поемането на това задължение от неговия клиент, а предоставянето на заема (предаването на сумата по него) представлява последният елемент от фактическия състав за сключването на този договор. Поради реалния характер на договора за заем (кредит) с небанкова финансова институция, сключването му съвпада с момента на усвояване на заетата сума, а към този момент кредиторът е бил запознат с всички разходи, които клиентът му дължи по обслужването на задълженията си, включително и възнаграждението за поръчителството, поради което този последен разход отговаря на изискванията на §1, т. 1 ДР към ЗПК за включването му в ГПР.

Според чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит следва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин, а съгласно чл. 22 ЗПК когато не са спазени изискванията на [чл. 10, ал. 1](#), [чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20](#) и ал. 2 и [чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9](#), договорът за потребителски кредит е недействителен. Ищцата обосновава становището си за недействителност на договора за кредит именно с неспазването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК поради посочването в договора на ГПР от 50 %, който не съответства на действителния такъв, тъй като последният го надвишава. Съдът счита, че това превишение на ГПР не представлява основание за недействителност на целия договор с оглед разпоредбата на чл. 19, ал. 5 ЗПК, според който клаузите, които увеличават ГПР над нормата по ал. 4 се явяват нищожни, без тази нищожност да се отразява на валидността на останалата част от договора. В конкретния случай условието по чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК за посочване на ГПР по договора за заем е спазено, а дължимите суми за лихва и възнаграждение за поръчителство са ясно посочени в погасителния план и са включени в размера на месечната погасителна вноска, която заемателят следва да заплаща на своя съконтрагент за уговорения 18-месечен срок. При тези данни става ясно, че правото на потребителя да бъде отнапред осведомен за плащанията по кредита не е нарушено, така че защитата му срещу коментираните по – горе незаконосъобразни клаузи следва да се осъществи чрез съобразяване на тяхната нищожност, а не чрез обявяване недействителността на целия договор за кредит заради един реквизит, чието некоректно отразяване се компенсира от наличието на достатъчно информация за плащанията, които длъжникът следва да предприеме. Всъщност процентът на ГПР не е този, с който се олихвява главницата по кредита, поради което неговата стойност има

ориентировъчно значение, тя първоначално се изчислява въз основа на допускания, които е възможно да не се реализират, докато конкретните, реални задължения на потребителя се определят от отделните уговорени плащания (лихва, такси, застраховки, допълнителни услуги и т.н.).

Ако се приеме, че неправилното посочване на ГПР в договора за кредит представлява основание за неговата недействителност, биха останали без приложение разпоредбите на чл. 19, ал. 5 и 6 от ЗПК, които регламентират нищожността на клаузите, с които се надвишава максималния ГПР, и последиците от тази нищожност, която не се отразява върху валидността на самия договор и той продължава да се прилага без тях. В подобен смисъл е и цитираното от ищцата решение на СЕС по дело № С-453/10, в което е прието, че целта, която законодателят на Съюза иска да постигне с Директива 93/13 (транспонирана в ЗЗП), е да се възстанови равновесието между страните по потребителските договори, като същевременно по принцип се запази валидността на договора като цяло, а не да бъдат обявени за недействителни всички договори, които съдържат неравноправни клаузи. В решението е прието, че правната сигурност на стопанската дейност е основание за обективен подход при тълкуването на разпоредбите за неприлагането на неравноправните клаузи, вместо критерий за тяхното тълкуване да бъде по – благоприятното положение на потребителя. В същото решение е прието, че търговска практика, състояща се в посочването в договор за кредит на по-нисък от действителния ГПР, трябва да се окачестви като „заблуждаваща“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2005/29, доколкото подтиква или е възможно да подтикне средния потребител да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел. Установяването на нелоялния характер на такава търговска практика представлява един от елементите, на които по силата на член 4, параграф 1 от Директива 93/13 компетентният съд може да основе преценката си за неравноправния характер на договорните клаузи относно цената на отпуснатия на потребителя кредит, но тази констатация не се отразява непосредствено на преценката от гледна точка на член 6, параграф 1 от Директива 93/13 на действителността на сключения договор за кредит.

Следва да се отбележи, че самият ЗЗП не обвързва констатирането на нелоялни търговски практики с невалидност на сключените въз основа на тях потребителски договори, вместо което чл. 68м ЗЗП предвижда, че когато по заповед за забрана на прилагането на нелоялна търговска практика на председателя на Комисията за защита на потребителите има влязло в сила решение на Върховния административен съд, което я потвърждава, заповед, която не е обжалвана в законовия срок или жалбата срещу нея е оттеглена, потребителят има право на намаляване на цената или да развали договора с търговеца, сключен в резултат на използваната нелоялна търговска практика, и да претендира обезщетение за претърпени вреди по общия ред. Отделно от това от решението на СЕС по дело № С-453/10 става ясно, че констатирането на нелоялна търговска практика е един от елементите, въз основа на който да се извърши преценка за неравноправния характер на конкретна договорна клауза, а не за недействителността на целия потребителски договор. Целта на потребителската защита е да се възстанови равновесието в правата и

възможностите на по – силната и по – слабата страна в правоотношението, без да се засяга правната сигурност на стопанската дейност и да се допуска дисбаланс в обратната посока, което именно би се получило ако почти всички потребители на бързи кредити в страната ги ползват безвъзмездно поради недействителността на договорите им за кредит. Поради изложените аргументи съдът намира, че липсват причини, поради които неправилното посочване на ГПК в договора за кредит да се квалифицира като основание за неговата нищожност, тъй като то представлява нелоялна търговска практика (когато посоченият в договора ГПР е по – нисък от действителния такъв), която се обвързва от закона в правни последици, различни от недействителност на договора за потребителски кредит. Според решението на СЕС нелоялната търговска практика е критерий за установяване на неравноправни договорни клаузи, каквито според чл. 145, ал. 2 ЗЗП не могат да бъдат клаузите, определящи цената на стоката (в случая възнаградителната лихва), при условие че тези клаузи на договора са ясни и разбираеми. В конкретния случай плащанията по кредита са дефинирани по ясен начин и няма причина кредиторът да търпи санкция, че е посочил неточно в договора разходите на своя клиент.

Казаното за нелоялните търговски практики досежно посочения в договора по – нисък процент на ГПР има приложение и по отношение на разликата на ГПР в преддоговорната информация, предоставена на ищцата чрез Стандартния европейски формуляр (42,58 %) и този, залегнал в самия договор (50 %). И от двата документа впрочем не става ясно въз основа на какви допълнителни разходи (над договорната лихва, която е 36 %) се формира неговия по – висок процент, но какъвто и да е той, разходите биха могли да се претендират от кредитора единствено ако са изрично уговорени между страните.

Поради изложените причини съдът счита, че искът за обявяване недействителността на процесния договор за кредит се явява неоснователен и като такъв същият следва да се остави без уважение ведно с искането за възстановяване на заплатената по ищцата договорна лихва за ползването на заетата сума в размер на 47,27 лв. Поради тази причина договорът за възлагане на поръчителство, сключен между ищцата и втория ответник, не е нищожен поради акцесорния му характер спрямо един нищожен договор за кредит, а неговата нищожност не произтича и от липсата на основание, тъй като такава е целта на длъжника (възложител по този договор) да осигури обезпечение на задълженията си по договора за кредит, тъй като в противен случай самият кредит не би му бил предоставен. Въпреки това чл. 19, ал. 4 ГПР не допуска разходи по кредита, надхвърлящи пет пъти размера на законната лихва, без оглед дали те следва да се заплатят пряко на кредитора или на трети на кредитното правоотношение лица. Възнаграждението за поръчителството надхвърля ограничението по чл. 19, ал. 4 ГПР, поради което уговорката за неговото заплащане се явява нищожна, което на свой ред влече и нищожността на договора за възлагане на поръчителство, тъй като задължението на възложителя за заплащане на възнаграждение е част от същественото съдържание на тази сделка. Поради нищожността на договора заради противоречието му със закона, той не би могъл да е нищожен поради противоречието му с добрите нрави, поради неравноправни клаузи и други (включително и

странни) причини, изтъкнати от ищцата, като например поради разсрочване на задължението за заплащане на възнаграждение поръчителството, което не било допустимо, тъй като самото поръчителство би могло да има като своя единствена цел надаряването на кредитора (а според чл. 225 ЗЗД предметът на дарението се отстъпвал веднага и незабавно). Поради изложените причини исковете за нищожност на договора за поръчителство на предявените от ищцата основания се явяват неоснователни и като такива следва да се оставят без уважение. Поради отхвърлянето на исковете разноси в полза на ищцата не следва да се присъждат, а на първия ответник също не се дължат деловодни разноси, тъй като той не е представил доказателства за извършването на такива, въпреки че е направил искане за тяхното заплащане. Поради изложените аргументи и на основание чл. 235 ГПК, Силистренски районен съд

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ като неоснователни исковете, предявени от К. И. Г. с ЕГН ***** от гр. В., ж.к. В. В. № ., вх. ., ет. ., ап. ..против „Кеш Кредит Мобайл“ ЕАД с ЕИКи адрес на управление: гр. С., район И., ж.к. С. Т., ул. „З. м.“ № .., вх. ., ет. ., представлявано от З. К. Я.– А. и Л. О., чрез които ищцата моли съда да обяви нищожността на договор за потребителски кредит тип кредитна линия от 27.09.2019 г. поради противоречието му със закона, както и да осъди ответника да □ заплати сумата от 47,27 лв., представляваща недължимо платена по този договор възнаградителна лихва.

ОТХВЪРЛЯ като неоснователни исковете, предявени от К. И. Г. с ЕГН ***** от гр. В., ж.к. В. В. № ., вх. ., ет. ., ап. ..против „Кредит гаранция“ ЕООД с ЕИКи адрес на управление: гр. С., район С., ул. „М.“ № .., вх. ., ет. ., ап. ., представлявано от Л. И. Б., чрез които ищцата моли съда да обяви нищожността на договор за възлагане на поръчителство от 27.09.2019 г. като лишен от правно основание, поради противоречието му с добрите нрави, като уговорен неравноправно в ущърб на потребителя, поради нищожността на обезпечения договор за кредит и поради разсрочване на задължението за заплащане на възнаграждението за поръчителството.

ОТХВЪРЛЯ искането на К. И. Г. с ЕГН ***** от гр. В., ж.к. В. В. № ., вх. ., ет. ., ап. ..и на „Кеш Кредит Мобайл“ ЕАД с ЕИКи адрес на управление: гр. С., район И., ж.к. С. Т.а, ул. „З. м.“ № .., вх. ., ет. ., представлявано от З. К. Я. – А. и Л. О., за заплащане на направените по делото разноси.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Силистренски окръжен съд в двуседмичен срок от връчването.

Съдия при Районен съд – Силистра: _____